

van zachte lenzen is het gewenst dat het oogheelkundig onderzoek en de controle van de lenzen eens per jaar plaatsvindt terwijl tussentijds, dus elk halfjaar, de lenzen en passing worden gecontroleerd. Het bovenstaande geldt niet in de periode van passing en gewenning, waarin de controle veel frequenter dient te geschieden. Heeft hij klachten, dan is het noodzakelijk dat de patiënt op korte termijn oogheelkundig wordt onderzocht, want het is niet uitgesloten dat de contactlenzen het oog beschadigen, bijv. erosie van de cornea. Uit ervaring is echter gebleken dat veel contactlensdragers de jaarlijkse controle verwaarlozen, zonder dat dit bij het merendeel van hen aanleiding geeft tot klachten of tot meer of minder ernstige oogafwijkingen.

INGEZONDEN

Is metaalallergie tegen ingebrachte prothesen te voorspellen?

Als bijdrage tot de discussie naar aanleiding van Vraag 19 (1981) zou ik nog het volgende willen opmerken:

Bij patiënten bij wie het implanteren van een prothese wordt overwogen, maar bij wie door plakproeven een overgevoeligheid voor nikkel, chroom of cobalt is vastgesteld, heeft men de keuze tussen: (1) Het aanvaarden van het risico dat een afstotingsreactie op gang komt. De grootte van dit risico valt bij de huidige stand van het on-

derzoek niet zeker aan te geven. (2) Het niet aanbrengen van een prothese met alle consequenties vandien voor de patiënt. (3) Het implanteren van een prothese waarin deze metalen niet voorkomen. In de literatuur is in dit verband gewezen op de mogelijkheden van Titanium 318 (MUNRO-ASHMAN en MILLER 1976). In mijn reactie op het antwoord op vraag 19 (1981) werd uiteraard op deze mogelijkheid gedoeld, het zetduiveltje heeft mij hierbij parten gespeeld.

Overigens is redelijk wel gedocumenteerd dat nikkel, cobalt en chroom, in het lichaam gebracht, kunnen sensibiliseren (TILSLEY en ROTSTEIN 1980). Dit kan leiden tot botnecrose, loslaten van de prothese en tot verschillende huidafwijkingen. Het kan maanden tot jaren duren, voor de sensibilisatie tot stand komt. Iedere dermatoloog en orthopaed zal daarmee rekening moeten houden bij een patiënt met dergelijke klachten, ook jaren na de operatie.

Literatuur: MUNRO-ASHMAN, D. en A. J. MILLER (1976) *Contact Dermatitis* 2, 65. – TILSLEY, D. A. en H. ROTSTEIN (1980) *Contact Dermatitis* 6, 175. – Vraag 19 (1981) *Ned. T. Geneesk.* 125, 469, 1087.

Groningen, juli 1981

J. P. NATER

Wij blijven van mening dat de inzender zich op een te smal voetstuk plaatst wat de uitgebreidheid van het gewenste onderzoek betreft, door nl. alleen enkele van de metalen te beschouwen, maar niet de plastics en de eventuele antibiotica. Het is te hopen dat orthopeden gelegenheid zullen vinden een breed onderzoek op te zetten bij alle door hen al of niet te opereren patiënten, opdat over 5 à 10 jaar duidelijk wordt wat de consequenties zijn.

BOEKAANKONDIGINGEN

H. FELDMANN, *HNO-Notfälle*. 2e druk. (Kliniktaschenbücher.) 164 bl., 71 tabellen. Springer-Verlag, Berlijn 1981. Prijs: ingen. DM. 28,-.

Dit boekje over spoedeisende behandelingen in de keel-, neus- en oorheelkunde is gemakkelijk in de zak (of in de auto) mee te dragen en geeft allerlei eenvoudige, praktische adviezen, ondersteund met schematische, duidelijke tekeningen, hoe te handelen in veel gevallen van traumata, ontstekingen, ademnood, vreemde lichamen, bloedingen enz. in het gebied van hoofd en hals. Het is zeker niet allemaal geschikt voor uitvoering door een niet-specialist, maar een algemene arts zal er veel uit kunnen leren over wat gedaan moet worden, zij het dan vaak wel in een ziekenhuis.

L. B. W. JONGKEES

W. BLAETH en F. SCHNEIDER-SICKERT, *Congenital deformities of the hand*. An atlas of their surgical treatment. (Uit het Duits vertaald.) 387 bl., 426 fig. Springer-Verlag, Berlijn 1981. Prijs: geb. DM. 440,-.

De uitgeverij Springer heeft het wenselijk gevonden het fraaie en wat zijn inhoud betreft uitstekende boek over aangeboren handafwijkingen dat in 1976 in de Duitse taal verscheen, te laten vertalen in het Engels. Voor de Nederlandse lezers zal dat niet belangrijk zijn; voor vele anderen wel.

De inleiding, die helaas slechts 9 bladzijden beslaat, geeft heel belangrijke algemene informatie over de handchirurgie in het algemeen en over de aangeboren afwijkingen in het bijzonder. Daarna worden zeer systematisch in 15 hoofdstukken de operatieve correcties van vrijwel alle soorten aangeboren handafwijkingen besproken. De korte, duidelijke tekst wordt toegelicht met een groot aantal uitstekende tekeningen die de operatie stap voor stap duidelijk laten zien. Om toch kritisch te zijn, zou kunnen worden betreurd dat er geen foto's zijn afgebeeld van reële patiënten. De schrijvers hebben daar waarschijnlijk van afgezien omdat dan de omvang van het boek onhandelbaar zou worden.

Iedere handchirurg behoort dit boek binnen handbereik te hebben.

A. J. C. HUFFSTADT

Progress in enzyme and ion-selective electrodes. Onder redactie van D. W. LÜBBERS e.a. 239 bl., 98 fig. Springer-Verlag, Berlijn 1981. Prijs: ingen. DM. 58,-.

I. KLUVERS en J. HOLM, *Een + een = tweeling*. 111 bl. Meulenhoff, Amsterdam 1981. Prijs: ingen. f 14,90.

W. S. McDUGAL en L. PERSKY, *Traumatic injuries of the genitourinary system*. (International perspectives in urology, vol. 1.) 139 bl., fig., tabellen. Williams & Wilkins, Baltimore 1981. Prijs: geb. \$ 26,95.